

Z literatury

Book reviews

Gorman G. 2022: *The Wryneck: Biology, Behaviour, Conservation and Symbolism of Jynx torquilla*.

Pelagic Publishing, Exeter (ISBN 9781784272883). 202 str., cena 24,99 GBP.

Krutihlav obecný (*Jynx torquilla*) je bezesporu atypickým druhem šplhavce. Na rozdíl od většiny jiných našich druhů šplhavic je krypticky zbarvený, netesá si dutinu a jako jediný táhne na zimoviště v Africe a Středomoří. To vše ho může stavět do pozice jistého outsidera, ať už se to týká jeho známosti a oblíbenosti u veřejnosti nebo jeho atraktivity pro badatele. Přesto se jedná o veskrze zajímavý a mnohými lidmi neprávem přehlížený druh. Recenzovaná publikace je první podrobnou monografií o krutihlavcích v angličtině a po jejím přečtení mohu konstatovat, že se povedla. Relativně útlá knížka je nabitá informacemi a její podtitul by klidně mohl znít: „vše, co jste chtěli vědět o krutihlavcích, ale báli jste se zeptat“. Tato publikace je výrazně oživena a zároveň velmi vhodně doplněna velkým množstvím zdařilých snímků krutihlavců a všeho, co s jejich životem souvisí, pořízených celou řadou fotografů, včetně několika českých. Autor knihy sice pochází z Velké Británie, kde se krutihlav obecný v současné době bohužel vyskytuje již jen na průtahu, ale tento druh zná velmi dobře, protože už pěknou řádku let žije v Maďarsku a šplhavci jsou jeho srdcovou záležitostí. Považte – toto je jeho v pořadí již sedmá kniha o šplhavicích (viz např. Sylvia 42: 138–140 a Sylvia 48: 176–177).

Tato publikace je na první pohled založena na mravenčí práci s literaturou.

V textu je citováno velké množství dílčích studií zveřejněných v mnoha jazycích v nejrůznějších časopisech (české nevyjímaje, např. *Crex* a *Acrocephalus*) a nezřídka je doplňují autentické poznatky a postřehy autora samotného. Text je psán velmi srozumitelně a čistě, a přitom dostatečně podrobně, aniž by (zpravidla) zabíhal do přílišných detailů. Kniha je rozdělena na 16 kapitol, které jsou dále členěny na podkapitoly s trefnými názvy. To celý text výrazně zpřehledňuje a čtenáři je tak nabízen v kompaktních a snadno stravitelných porcích.

Po stručném evolučně-taxonomickém úvodu (kapitola 1), defilují jednotlivé části o anatomii a morfologii (kapitola 2), o popisu a identifikaci (kapitola 3), jakož i pelichání, určování věku a pohlaví (kapitola 4). Ty jsou možná poněkud nelogicky přerušeny oddílem pojednávajícím o krutihlavu rezavokrkém (*Jynx ruficollis*; kapitola 5), tedy jediném dalším zástupci rodu *Jynx*. O něm se toho zas tolik neví, takže veškeré informace o biologii tohoto afrického druhu se snadno vešly do jediné kapitoly. Následující části jsou již opět o krutihlavu obecném, a sice o jeho hlasových projevech a komunikaci (kapitola 6), rozšíření a změnách početnosti (kapitola 7), prostředí využívaném během hnízdění, tahu i zimování (kapitola 8), ochraně (kapitola 9), chování (kapitola 10), přesunech a tahu (kapitola 11), hnízdění (kapitola 12), dutinách a budkách (kapitola 13), potravě (kapitola 14) a vnitrodruhových i mezidruhových interakcích (kapitola 15). Na závěr knihy autor možná trochu netradičně zařadil pozoruhodné pojednání o krutihlavovi ve folklóru, mytologii a symbolice (kapitola 16).

Autor se s dostupnými informacemi snaží pracovat vyváženě a kriticky, nezřídka ale musí pochopitelně přiznat, že řada věcí dosud není známá. Kniha tak má celkem slušný potenciál inspirovat zájemce o tento druh k dalšímu výzkumu. Text se snaží odpovídat nejen na otázky uvozené slůvky *kdy*, *kde* a *jak*, ale snaží se přijít na kloub i těm nejzajímavějším a nejzásadnějším momentům, na něž se

zpravidla ptáme příslovcem *proč*. Takže pokud vás jakékoli dotazy ohledně krutihlava napadly (Kolik vychová krutihlav za sezonu mláďat? Jak má vypadat budka pro krutihlava a kam ji pověsit? Proč krutihlav kroutí krkem?), zalistujte touto publikací. Věřím, že vás zaujme a že se o krutihlavech dozvíte něco nového.

Petr Procházka